

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทุกวันนี้ ที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปทางด้านต่าง ๆ และเหตุการณ์มากมายเกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวเราทุกวินาที ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ อุบัติเหตุ อาชญากรรม เหตุการณ์เหล่านี้จะถูกสื่อมวลชนเป็นผู้หยิบยกขึ้นมานำเสนอ และรายงานสู่สังคม เพื่อการรายงานข้อเท็จจริง เพื่อประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคม อีกทั้งยังเป็นผู้ชี้แนะทิศทางการปรับตัวของสังคม เพื่อให้สังคมดำเนินไปได้อย่างมีเสถียรภาพ

หนังสือพิมพ์ถือเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีความเก่าแก่กว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นแหล่งข่าวสารประจำวันของสังคม และด้วยการดำเนินการของเอกชน หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิสระทางด้านต่าง ๆ มากกว่าสื่ออื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นความมีอิสระทางด้านการนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร การใช้ภาษา การพาดหัวข่าว รวมถึงการนำเสนอภาพข่าว นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังมีข้อได้เปรียบกว่าสื่ออื่น ในด้านของปริมาณการนำเสนอ ปริมาณการผลิต ราคาไม่แพง อีกทั้งมีความคงทนถาวรมากกว่า

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความผูกพันกับสังคมเป็นอย่างมาก โดยมีหน้าที่หลักในการรายงานข่าวเพื่อตอบสนองความต้องการข่าวสารของสังคม มีรายงานข่าวหลาย ๆ ประเภท บ้างก็เน้นในการรายงานข่าว การบ้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม บ้างก็เน้นรายงานข่าวเพื่อตอบสนองปฏิกิริยา เช่น ข่าวอาชญากรรม ลักเล็กขโมยน้อย ความแปลกพิสดาร ความรุนแรง และ เรื่องที่เกี่ยวกับเพศ เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์เป็นประเภทใหญ่ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ส่วนใหญ่เนื้อหาตอบสนองความพอใจในด้านความรู้ ความคิดของผู้อ่านในระยะยาว โดยเนื้อหาจะเน้นในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การจัดวางหน้า ภาพข่าว และสำนวนภาษาที่ใช้ก็จะไม่หือหวาเร้าใจมากนัก
2. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะตอบสนองความต้องการผ่อนคลายอารมณ์ของผู้อ่าน เนื้อหาจะเร้าอารมณ์ และดึงดูดใจ เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวประเภทความแปลกประหลาดพิสดาร ข่าววิทยาศาสตร์

เป็นต้น การจัดหน้า การใช้ภาพข่าว และสำนวนภาษาจะเร้าอารมณ์ และดึงดูดใจมาก

- หนังสือพิมพ์ที่ถึงคุณภาพถึงประชนานิยม เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาข่าวสาร ผสมผสานระหว่างหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ และหนังสือพิมพ์ประเภทประชนานิยม

นอกจากการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ดังที่กล่าวในข้างต้นแล้วนั้น ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ยังผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับสารเฉพาะกลุ่มอีกด้วย เช่น หนังสือพิมพ์เชิงธุรกิจ ที่มุ่งเน้นนำเสนอ รายงานข่าวสารในแวดวงธุรกิจ การเงิน การตลาด เศรษฐกิจ ตลาดหุ้น อีกทั้งหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับข่าวสารทางด้านการกีฬา หนังสือพิมพ์ที่ให้บริการแนะนำการสมัครงาน การศึกษา เป็นต้น ดังนั้นในตลาดธุรกิจหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน จึงมีความหลากหลายของประเภทหนังสือพิมพ์มากขึ้นกว่าแต่ก่อน

ในปัจจุบัน การดำเนินการธุรกิจหนังสือพิมพ์นั้น มีเอกชนเป็นเจ้าของกิจการ โดยมุ่งหวังผลกำไรสูงสุด ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงเปรียบเสมือนเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่เจ้าของกิจการต้องการที่จะจำหน่ายให้ได้มากที่สุด กลยุทธ์ทางการตลาดด้านต่าง ๆ จึงถูกนำมาใช้

หนังสือพิมพ์ประเภทประชนานิยม นั้น จะมียอดจำหน่ายที่ค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากข้อมูล ของ บ. โอกลีวี แอนด์ มาเธอร์ ประเทศไทย ได้สำรวจยอดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์รายวันไว้ว่า หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดต่อวัน 3 อันดับแรก คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 1,000,000 ฉบับ อันดับที่สองคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ จำนวน 700,000 ฉบับ และอันดับสุดท้ายคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสด จำนวน 500,000 ฉบับ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับที่ว่านี้มีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชนานิยมทั้งสิ้น

ดังนั้น หนังสือพิมพ์ประเภทประชนานิยมจึง มีการแข่งขันกันในตลาดหนังสือพิมพ์สูง และมีจุดขายอยู่ที่ความเร้าอารมณ์ และดึงดูดใจ การใช้ภาพข่าว และสำนวนภาษาจึงเร้าใจ และดึงดูดผู้อ่านได้เป็นอย่างดี นับเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ถือเป็นหน้าตา และ แสดงถึงเอกลักษณ์ของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ด้วย ดังที่ ดร. เกษม ศิริสัมพันธ์¹ ได้กล่าวไว้ว่า

....หน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวัน ย่อมถือว่ามีค่าสำคัญ หรือมีมูลค่าของข่าว (News Value) สูง เป็นสาระประโยชน์ หรือได้รับความสนใจจากผู้อ่าน ทางด้านประชาชนผู้อ่านก็ให้ความสนใจแก่ข่าวหน้าแรกเป็นพิเศษ จะ

¹ เกษม ศิริสัมพันธ์, การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพมหานคร 14 ฉบับ (กรุงเทพฯ: แผนกวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507), หน้า 10.

เห็นได้ว่า นิสัยของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ย่อมจะอ่านข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ก่อนที่จะให้ความสนใจแก่นิโงหาในหน้าอื่นของหนังสือพิมพ์ ฉะนั้น หน้าแรกของหนังสือพิมพ์จึงบรรจุเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีความหมายเป็นพิเศษในวันนั้น....

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์นั้นยังเปรียบเสมือน “ตู้โชว์สินค้า” ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้อ่าน หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม จึงเต็มไปด้วยสีสัน และจุดดึงดูดใจมากมาย เช่น การใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่พาดหัว การใช้สำนวนภาษาที่เร้าใจ การใช้สีสันฉูดฉาด และการใช้ภาพข่าว เป็นต้น

ในอดีต การดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้เกิดการตัดสินใจซื้อหนังสือพิมพ์นั้น ก็มีแต่เพียงการใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ และใช้ภาษาที่เร้าอารมณ์ในการพาดหัวข่าว และมีภาพข่าวเป็นส่วนประกอบของข่าวนั้น ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในข่าวนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ทว่า ในปัจจุบัน ภาพข่าวมิได้เป็นเพียงแค่ส่วนประกอบของข่าวอีกต่อไป แต่ภาพข่าวถูกนำมาใช้เป็นจุดขายในลักษณะของการพาดหัวด้วยภาพ คือการใช้ภาพข่าวขนาดใหญ่ มีรายละเอียด และถ่ายทอดเหตุการณ์ได้ มาเป็นจุดดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็น และมีเนื้อข่าวเป็นตัวอธิบายรายละเอียดในส่วนที่เหลือ ดังจะเห็นได้ว่า บ่อยครั้งที่เราดูภาพข่าวก่อนที่จะอ่านรายละเอียดจากเนื้อข่าว

โดยธรรมชาติของประสาทสัมผัสของมนุษย์นั้น การเห็น หรือการใช้ประสาทสัมผัสทางตา เป็นประสาทสัมผัสที่มีประสิทธิภาพมากกว่าประสาทสัมผัสอื่น ๆ ภาพข่าวจึงเป็นตัวกลางของการสื่อสารที่มีผลต่อการรับรู้ และจดจำได้ดี อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย

ดังที่มีบางคนเคยกล่าวไว้ว่า “ภาพหนึ่งภาพสามารถแทนคำได้นับพัน” ภาพจึงเป็นเหมือนภาษาสากล และไม่มีข้อจำกัดของผู้รับสารในเรื่องของภาษาอีกด้วย

ภาพข่าว ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากสำหรับงานหนังสือพิมพ์ เนื่องจากการสื่อสารด้วยภาพจะให้ความสมบูรณ์ในการเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าการเขียน ซึ่งก็เท่ากับว่าเป็นการสร้าง ความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ และผู้อ่าน

ภาพข่าวมีประโยชน์ต่อหนังสือพิมพ์ ดังนี้

1. ภาพข่าวทำให้ผู้อ่านได้เห็นเหตุการณ์จริง ๆ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกใกล้ชิดในเหตุการณ์นั้น ๆ
2. ภาพข่าวสามารถสื่อความหมายได้ดีกว่าตัวหนังสือ

3. ภาพข่าวทำให้การจัดหน้าหนังสือพิมพ์มีชีวิตชีวามากขึ้น
4. ภาพข่าวช่วยดึงดูดความสนใจ และเพิ่มความน่าสนใจ
5. ภาพข่าวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมของผู้อ่าน
6. ภาพข่าวช่วยส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์ สำหรับผู้ที่ไม่ชอบอ่านข่าวละเอียด เพราะภาพข่าวสามารถเล่าเรื่องราวของเหตุการณ์ข่าวนั้น ๆ ได้

การนำเสนอภาพข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้ ภาพข่าวเหล่านั้นมีคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติทางตัวภาพข่าวเอง หรือคุณสมบัติทางด้านเนื้อหาก็ตาม ต่างก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการคัดเลือก และนำมาตีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่ง ดังที่ สนั่น ปัทมะทิน² ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของภาพถ่ายที่จะใช้ในหนังสือพิมพ์ ดังนี้

คุณลักษณะทางเสนอเรื่องราว

1. ภาพนั้นให้ข่าวสาร หรือความรู้
2. ภาพนั้นให้การศึกษา
3. ภาพนั้นให้ความตื่นเต้น
4. ภาพนั้นอธิบายให้เรื่องราวให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น
5. ภาพนั้นบอกบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ได้คาดคิด
6. ภาพนั้นบอกเหตุการณ์ของข่าว

คุณลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องมีในภาพถ่ายที่จะนำลงตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ ภาพถ่ายที่ลงตีพิมพ์ทุกภาพจะต้องมีคุณลักษณะเสนอเรื่องราวที่เป็นข่าวส่วนใหญ่ และเรื่องราวนั้นจะต้องมีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ด้วย

คุณลักษณะทางภาพ

1. การประกอบภาพดี
2. การเปิดหน้ากล้องพอดี
3. มีสีสดหลั่นกว้างขวาง
4. มีความเปรียบต่างของสีพอดี
5. มองเห็นส่วนละเอียดลออได้ชัดเจน
6. มีความคมชัด
7. เป็นภาพที่ไม่มีตำหนิ
8. ใช้กระดาษขยายที่มีพื้นกระดาษเหมาะสม

---

² สนั่น ปัทมะทิน, ภาพข่าวสำหรับหนังสือพิมพ์, ใน คู่มือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2530), หน้า 185-190.

คุณลักษณะทางภาพของภาพถ่ายที่ดี และเหมาะสม จะถูกใช้เป็นภาพถ่ายต้นฉบับ สำหรับการพิมพ์

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่างก็แข่งขันกันในเรื่องของความสด ทันเหตุการณ์ การที่จะได้ภาพข่าวเหล่านั้นจึงต้องได้มาอย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งการได้ภาพข่าวเหล่านั้นมา อาจทำให้ภาพข่าวขาดคุณสมบัติบางประการ ทำให้ภาพมีความบกพร่อง เช่น ขาดความคมชัด บ้างก็มีดหรือสว่างจนเกินไป ขาดรายละเอียด ไม่น่าสนใจ รวมถึงยังไม่สามารถสื่อความหมาย อธิบายเหตุการณ์ของข่าวนั้นได้ เป็นต้น

สำหรับหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมนั้น นอกจากในเรื่องของความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์แล้ว ภาพข่าวถูกนำเสนอเพื่อความเร้าอารมณ์ และดึงดูดใจผู้อ่านจนก่อให้เกิดการซื้อหนังสือพิมพ์ ภาพข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม มักจะนำเสนอภาพข่าว ที่มุ่งเน้นข่าวประเภท อาชญากรรม ความรุนแรง ความแปลกประหลาด อุบัติเหตุ วิทยาศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ ในบางครั้งก็อาจนำเสนอภาพข่าว การเมือง หรือ สถานการณ์เด่น ๆ บ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อยเมื่อเทียบกับภาพข่าวที่กล่าวมาข้างต้น

ดังที่ผลการวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์³ เกี่ยวกับเนื้อหา และแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันของบรรณาธิการ และหัวหน้าข่าว พบว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ประชานิยม) ให้ความสำคัญกับข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ รวมทั้งเน้นคุณค่าขององค์ประกอบทางเพศสูงกว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือพิมพ์โดยทั่วไปมีแนวโน้มให้ความสำคัญในการเสนอข่าวเชิงลบมากกว่าเชิงบวก

ข่าวในเชิงลบในที่นี้หมายถึง เรื่องราวที่เนื้อหา หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความไม่สบายใจ เรื่องราวด้านร้าย หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับความเสียหายนะ ตลอดจนเรื่องที่ทำให้ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อเหตุการณ์ สถานที่ บุคคล รวมถึงเรื่องที่น่าสยดของ น่าสะพรึงกลัว และการบาดเจ็บ⁴

³ ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์, เนื้อหาข่าว และแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)

⁴ Jack B. Haskins, M. Mark Miller and Jan Quarle Jack, "Reliability of the News Direction Scale for Analysis of the Good-Bad News Dimension" in Journalism Quarterly, 1984 p.525.

ตั้งที่หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมมุ่งเน้น นำเสนอภาพข่าว อาชญากรรม ความรุนแรง ความแปลกประหลาด อุบัติเหตุ วิทยาศาสตร์ ความเสียหายทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ค่อนข้างมาก เพื่อดึงดูดใจผู้อ่านโดยมิได้คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดตามมา เพราะเนื่องจาก ภาพมีความสามารถสื่อสารได้ดี อีกทั้งยังมีการนำเสนอในปริมาณที่มาก ก็อาจทำให้สังคมยอมรับภาพเหล่านี้เป็นเรื่องปกติ และอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากภาพข่าวนั้น ๆ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดเป็นภัยต่อสังคมได้ ซึ่งผลเสียดังกล่าวอาจมิได้เกิดขึ้นในลักษณะอย่างทันทีทันใด แต่จะค่อย ๆ ซึมซับเข้าไปเรื่อย ๆ จนสังคมเกิดความยอมรับ และเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ

ในส่วนของการศึกษานั้น ปัจจุบันมีสถาบันระดับอุดมศึกษามากมาย ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาล หรือเอกชนได้เปิดทำการเรียนการสอนทางด้านสาขาวิชา วารสารศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน ที่เน้นการศึกษาด้านสื่อหนังสือพิมพ์เป็นหลัก

นักวิชาการ และนักศึกษาในสาขาวิชาวารสารศาสตร์นี้ จะมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านหนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็น ขั้นตอนการผลิตการหนังสือพิมพ์ การวางแผน การจัดการองค์กร กำหนดนโยบาย รวมทั้งผลดีผลเสีย ของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสังคม และทัศนคติในแง่ลบต่าง ๆ มากมาย

ในอนาคตผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชานี้ ก็จะเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการปรับปรุงสื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อใช้สื่อนี้ในการพัฒนาประเทศชาติทางด้านต่าง ๆ ต่อไป

ในระบบของการสื่อสาร ที่ประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร แล้วนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือก และนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งเหล่านั้น ก็มีฐานะเป็น ผู้ส่งสาร การคัดเลือก และนำเสนอภาพข่าวที่ตีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญที่สุด และเป็นหน้าตาของหนังสือพิมพ์นั้น ย่อมต้องมีการพิจารณาโดยบุคคลที่มีอำนาจ หรือเกี่ยวข้อง โดยมี แนวทาง หลักเกณฑ์ หรือนโยบายที่แตกต่างกันไป จึงทำให้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีการนำเสนอภาพข่าวในหน้าหนึ่งแตกต่างกันไป

ถึงแม้ว่าภาพข่าวที่ถูกรับตีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ มีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน และมีความจำเป็นต่อหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ แต่การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพข่าวของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมนั้น ยังมีไม่มากนัก จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในหัวข้อที่ว่า “การนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม และความคิดเห็นของนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึง จำนวน ประเภท ลักษณะ แหล่งที่มา และคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ของภาพข่าวที่ตีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ว่าแต่ละฉบับมีความแตกต่างกัน

อย่างไร อีกทั้งเพื่อทราบถึงแนวทาง หรือนโยบายในการคัดเลือก และนำเสนอภาพข่าวเหล่านี้ นั้น นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยไม่มากนักที่ศึกษาโดยตรง ที่เกี่ยวข้องกับนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะสำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพื่อทราบถึงความคิดเห็นทางด้านต่าง ๆ ที่มีต่อภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษา จำนวน ลักษณะ ประเภท แหล่งที่มา และประเมินคุณสมบัติของภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยม
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่มีต่อภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยม
3. เพื่อทราบถึงนโยบาย ในการนำเสนอภาพข่าว ที่ดีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยม

คำถามนำวิจัย

1. ภาพข่าวประเภทใด ที่นำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันประเภทประชาชนนิยม มากที่สุด
2. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ นำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งโดยมี จำนวน ลักษณะ ประเภท แหล่งที่มา และคุณสมบัติทางด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไร
3. นักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะมีความคิดเห็นต่อภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยมเป็นอย่างไร
4. นโยบายในการนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยมแต่ละชื่อฉบับเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม นำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่ง โดยมี จำนวน ลักษณะ ประเภท แหล่งที่มา ของภาพข่าวแตกต่างกัน
2. นักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์มีความคิดเห็นต่อภาพข่าวหน้าหนึ่ง ของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณานำเสนอภาพข่าวลงตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของ หนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ บรรณาธิการ บรรณาธิการหน้า หนึ่ง หัวหน้าฝ่ายภาพ เพื่อทราบถึงแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการเลือกนำ เสนอภาพข่าวลงหน้าหนึ่งของแต่ละหนังสือพิมพ์
2. การวิเคราะห์การนำเสนอภาพข่าวที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ หนังสือ พิมพ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ (Broad sheet) ประเภทประชานิยม ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด ที่ตีพิมพ์ใน กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ 1 มกราคม 2540 ถึง 30 กันยายน 2540 จำนวนตัวอย่าง ทั้งสิ้น 102 ฉบับ
3. สัมภาษณ์ผู้อ่าน คือนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง ใน สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จาก 6 สถาบัน ทั้งที่เป็นของรัฐบาล และเอกชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ภาพที่ศึกษาในครั้งนี้ คือภาพถ่ายเท่านั้น ไม่รวมถึงภาพวาดลายเส้นต่าง ๆ
2. หากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการตีพิมพ์วันละหลายกรอบ จะศึกษา หนังสือพิมพ์ฉบับที่หอสมุดแห่งชาติเก็บรักษาไว้
3. ในกรณีที่มีปัญหาในการแบ่งประเภทของภาพข่าว ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะใช้คำ บรรยายข่าว หรือเนื้อข่าวในการแบ่งประเภทของภาพข่าว

4. ในกรณีที่มีภาพขนาดเล็กตีพิมพ์ทับอยู่บนภาพใหญ่ทางผู้วิจัยจะไม่นับ และวัดขนาดภาพนั้น แต่จะนับ และวัดขนาดภาพใหญ่ที่มีส่วนสำคัญของความเป็นข่าว และมีรายละเอียดมากกว่า
5. การศึกษาครั้งนี้จะไม่รวมภาพที่ใช้ในการโฆษณาสินค้า หรือบริการต่าง ๆ รวมไปถึงภาพประกอบสารคดี และภาพที่มีได้มีลักษณะความเป็นข่าว

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันประเภทประชาชนนิยม หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายเป็นรายวัน และให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทร้านอาหาร ดินแดน และข่าวเบา(soft news) ข่าวเหล่านี้ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวความแปลกพิสดาร ข่าววิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่สนใจ เหมาะสำหรับผู้อ่านทุกระดับ มีการจัดหน้า เน้นความดึงดูดใจ และผู้อารมณ์ผู้อ่าน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ 3 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด

หน้าหนึ่ง (Front Page) หมายถึง หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อหนังสือพิมพ์ ข่าว ภาพข่าว หัวข่าว คอลัมน์ประจำ โฆษณา และเนื้อหาอื่นซึ่งมีการออกแบบจัดหน้าแรกแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

ภาพข่าว หมายถึง ภาพถ่ายทุกภาพ ที่รายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอข่าว หรือประกอบข่าว ซึ่งจะมีคำอธิบายภาพประกอบอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะไม่นับภาพที่ใช้ในการโฆษณาสินค้า หรือบริการ ภาพประกอบสารคดี และบันเทิงคดี ซึ่งมีได้มีลักษณะเป็นข่าว การวัดความถี่จะใช้การนับจำนวนของภาพ และจะศึกษาเฉพาะที่ดีพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์เท่านั้น

ประเภทของภาพข่าว แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ภาพข่าวแบ่งตามลักษณะของภาพข่าว

ลักษณะภาพข่าว สามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทดังนี้

- ภาพข่าว ณ ที่เกิดเหตุ เป็นภาพข่าวที่ถ่ายจากเหตุการณ์จริง ภาพข่าวประเภทนี้ได้แก่ ภาพข่าวอาชญากรรม ภาพข่าวอุบัติเหตุ ภาพข่าวสงคราม ภาพข่าววิทยาศาสตร์ และภาพข่าวเศรษฐกิจ การเมืองในบางเรื่อง
- ภาพข่าวที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นภาพข่าวที่ใช้ประกอบข่าว เป็นภาพข่าวที่เตรียมไว้สำหรับการนำเสนอในบางโอกาส

2. ภาพข่าวแบ่งตามประเภทของข่าว

ประเภทของภาพข่าว แบ่งตามประเภทของข่าว สามารถแบ่งได้ดังนี้

- ภาพข่าวในพระราชสำนัก ได้แก่ ภาพข่าวพระราชกรณียกิจ และพระกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์
- ภาพข่าวการเมือง การทหาร ภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐบาล ความเคลื่อนไหวทางการเมือง กิจกรรมของนักการเมือง พรรคการเมือง กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และการทหาร รวมไปถึงภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา นิติบัญญัติ และตุลาการ
- ภาพข่าวเศรษฐกิจ ภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การเงิน การธนาคาร ตลาดหุ้น
- ภาพข่าวต่างประเทศ ภาพข่าวเหตุการณ์ หรือสถานที่ ที่เกิดเป็นข่าวในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง เศรษฐกิจ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในต่างประเทศ
- ภาพข่าวอุบัติเหตุ เป็นภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุด้านต่าง ๆ รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภาพข่าวอาชญากรรม และอัศวินขี่ม้าขาว
- ภาพข่าวปัญหาสังคม ภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายเด็ก การใช้แรงงานเด็กปัญหาโสเภณี ยาเสพติด และความยากจนแร้นแค้น การเดินขบวน การประท้วง เป็นต้น
- ภาพข่าวบันเทิง เป็นภาพข่าวความเคลื่อนไหวทางวงการบันเทิงทางด้านต่าง ๆ เช่น วงการดารา ภาพยนตร์ ละคร โทรทัศน์ วิทยุ การประกวดนางงาม
- ภาพข่าวการศึกษา วิจัย และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เป็นภาพที่เกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมถึงความก้าวหน้าทางการแพทย์ และสาธารณสุขต่าง ๆ
- ภาพข่าวบุคคล หมายถึง ภาพข่าวของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในข่าวนั้น ๆ เช่น ภาพนักการเมือง ที่ได้รับการเลือกตั้ง การปรับรัฐมนตรี เป็นต้น
- ภาพข่าวศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นภาพข่าวที่เสนอเรื่องราวความเคลื่อนไหวทางศาสนา ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อทางด้านต่าง ๆ รวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยด้วย
- ภาพข่าวที่แสดงถึงความแปลก พิสดาร เป็นภาพข่าวที่แสดงถึงความแปลกประหลาด พิสดาร ปาฏิหาริย์ ต่าง ๆ เช่น ความผิดปกติของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ รวมถึงความเชื่อในเรื่องดวง ทางโชค เรื่องโกหกหลอกลวง เป็นต้น

- ภาพข่าวกีฬา เป็นภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬา ความเคลื่อนไหวทางด้านต่าง ๆ ในวงกีฬา เช่นภาพข่าวการแข่งขัน ฟิธีเปิดการแข่งขัน การมอบรางวัล เป็นต้น
- ภาพข่าวอื่น ๆ ได้แก่ภาพข่าวที่ไม่อาจจัดไว้ในกลุ่มของภาพข่าวข้างต้นได้

แหล่งที่มาของภาพข่าว หมายถึง แหล่งที่มาของภาพข่าวหน้าหนึ่งเหล่านั้น สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

- แหล่งที่มาจากช่างภาพของหนังสือพิมพ์ แต่ละฉบับ
- แหล่งที่มาจากที่อื่นที่ไม่ได้มาจากช่างภาพของหนังสือพิมพ์ เช่น มาจากสำนักข่าว มาจากช่างภาพอิสระ เอกสารสิ่งพิมพ์ และอื่น ๆ

คุณสมบัติของภาพข่าว หมายถึง คุณสมบัติทางด้านต่าง ๆ ของภาพข่าว ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยยึดหลักจาก เอกสาร และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาพถ่ายทางด้านวารสารศาสตร์ สามารถแบ่งคุณสมบัติได้ 2 ประเภท ดังนี้

คุณสมบัติทางกายภาพ ได้แก่ คุณสมบัติของตัวภาพถ่าย ประกอบด้วย

- ความคมชัด หมายถึง ความคมชัดของภาพถ่าย ซึ่งอาจจะคมชัดตลอดทั่วทั้งภาพ หรือคมชัดเฉพาะจุดที่เป็นจุดเด่น และต้องการเน้นก็ได้
- รายละเอียดของภาพ หมายถึง ภาพถ่ายที่มีรายละเอียดของภาพดี คือ เป็นภาพที่มีรายละเอียดทั้งในส่วนที่มืด และส่วนที่สว่าง ซึ่งได้มาจากการถ่ายภาพที่มีการเปิดการรับแสงพอดี ไม่มีมืด หรือสว่างเกินไป
- องค์ประกอบภาพดี หมายถึง การถ่ายภาพที่ถูกหลักเกณฑ์ในการจัดองค์ประกอบภาพ ซึ่งทำให้ภาพถ่ายนั้นมีความสวยงาม และน่าสนใจ
- ภาพถ่ายที่จับจังหวะของการเคลื่อนไหวได้ตามอริยาบถตามที่ต้องการ หมายถึง ภาพถ่ายที่สามารถจับจังหวะการเคลื่อนไหวได้ตามจังหวะเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม

คุณสมบัติทางด้านเนื้อหา หมายถึง คุณสมบัติของภาพถ่ายที่บอกเรื่องราวของภาพ โดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

- ภาพข่าวที่มีความเด่น หมายถึง ภาพถ่านที่แสดงถึงความเด่นทางด้านต่าง ๆ ในที่นี้คือ บุคคลเด่น เช่น บุคคลที่อยู่ในภาพเป็นผู้มีชื่อเสียง เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น ภาพที่มีสถานที่เด่น เช่น ภาพที่แสดงถึงความเด่นของสถานที่ เช่น ที่เกิดเหตุ เป็นต้น

- ภาพข่าวที่แสดงถึงความแปลก พิศดาร ความผิดปกติธรรมดา และสิ่งที่หาดูยาก หมายถึง ภาพที่แสดงถึงสิ่งแปลกประหลาด สิ่งที่ผิดปกติธรรมดา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพบเห็นได้บ่อยนัก หรือเป็นสิ่งที่หาดูยาก
- ภาพข่าวที่แสดงถึงความเสียหาย หมายถึง ภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเสียหายทางด้านต่าง ๆ ไม่ความจะเป็นทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งได้มาจากข่าวอาชญากรรม วิทยาศาสตร์ อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ เป็นต้น
- ภาพข่าวที่แสดงถึงความขัดแย้ง หมายถึง ภาพที่แสดงถึงความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเดินขบวน การประท้วง การต่อสู้ การปะทะกันระหว่างคู่กรณี เป็นต้น
- ภาพข่าวที่มีองค์ประกอบในเรื่องของเพศ หมายถึง ภาพที่มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับเพศไม่ว่าจะเป็น การข่มขืน การกระทำอนาจาร รวมถึงภาพที่เกี่ยวกับการประกวดนางงามต่าง ๆ
- ภาพข่าวที่ให้ความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการ หมายถึง ภาพที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางวงการ การศึกษา ความก้าวหน้าทางการแพทย์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- ภาพข่าวที่สื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาข่าว หมายถึง ภาพที่สามารถสื่อความหมาย หรือบอกเหตุการณ์ความเป็นข่าวได้ หรือช่วยขยายความของเนื้อหาข่าว

นักวิชาการด้านวารสารศาสตร์ หมายถึง คณาจารย์ หรือผู้สอนวิชาการถ่ายภาพข่าว หรือการถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์ รวมถึงวิชาการจัดหน้าและภาพ และการพิมพ์ ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

นักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์วารสารศาสตร์ หรือคณะที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน โดยศึกษาในสาขาวิชาวารสารศาสตร์ ในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

นโยบายการนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่ง หมายถึง แนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก และนำเสนอภาพข่าวที่ลงตีพิมพ์ในหน้าหนึ่ง ของบรรณาธิการข่าวหน้าหนึ่ง หัวหน้าช่างภาพ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก หรือ เหตุผลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สืบเนื่องมาจากทัศนคติของบุคคลนั้น ในที่นี้ ความคิดเห็น จึงมีความหมายถึง ความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ของนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ ที่มีต่อภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมในด้านต่าง ๆ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีข้อจำกัดในเรื่องของบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ โดยหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้เสนอคุณ ธวัชกร บุนปาน เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ข่าวสดเพียงท่านเดียว

ประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษาภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันประเภทประชานิยม จะมีประโยชน์ คือ

1. ผลการวิจัยจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันประเภทประชานิยม
2. เพื่อทราบถึง จำนวน ประเภท ลักษณะ และคุณสมบัติทางด้านต่าง ๆ ของภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม
3. ผลการวิจัยจะสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็น ของนักวิชาการ และนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม
4. ผลการวิจัยจะสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันประเภทประชานิยมทั้ง 3 ชื่อฉบับ
5. เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวกับภาพถ่ายในเชิงนิเทศศาสตร์ต่อไป